

## UČIVO V BULHARSKÉM JAZYKU A LITERATURĚ PRO I. TŘÍDU (VŠEOBECNÉ VZDĚLÁVÁNÍ)

### KRÁTKÁ PREZENTACE UČIVA

Předmět *Bulharský jazyk a literatura* v počátečním stupni základního vzdělání má komplexní charakter a tvoří základ pro systematické studium bulharského jazyka a literatury v další vzdělávací fázi. Ve středu těchto dvou tematických oblastí jsou komunikační řečové dovednosti, jejichž prostřednictvím je zaručena praktická orientace školení.

Výcvik bulharského jazyka a literatury v počátečním stádiu základního vzdělání je zaměřen na dosažení základní úrovně klíčových kompetencí souvisejících s komunikací v bulharštině a na realizaci interdisciplinárních vazeb a komplexu činností podřízených moderním klíčovými kompetencím.

Cíle výuky bulharského jazyka a literatury na prvním stupni souvisí s počáteční gramotností, která je klíčovým předpokladem pro implementaci jednotného jazykového a literárního vzdělávacího procesu, pro intelektuální a řečový rozvoj studentů. Účinné „nástroje“ pro komunikaci, jako jsou techniky čtení a psaní, jsou osvojeny společně s porozuměním čtenému a psanému textu. Studenti se seznámí s jazykovou a verbální realitou, aby si osvojili dovednosti rozpoznávání a používání základních jazykových a komunikačních jednotek - text, věta, slovo, slabika, zvuk.

V období počáteční gramotnosti jsou dosahovány očekávané výsledky, prezentované v různých tématech a související se studiem zvuků a písmen bulharské abecedy. Pořadí písmen by mělo brát v úvahu potřebu optimální kombinace frekvenčních, jazykových a sémantických zásad pro jejich studium, protože zvuky a písmena se zavádějí ve skupinách s posloupností:

- první skupina, ve které jsou kombinována písmena samohlásek ( **a, e, o, i, b, y** ) a zvukových souhláskových zvuků ( **n, p, l, m, j** ) podle četnosti použití v dětské slovní zásobě, po které se studuje písmeno **я** ;

- druhá skupina, ve které se střídají písmena pro označení neznělých a zvučných souhláskových zvuků, uspořádaných ve dvojicích podle vyšší frekvence používání neznělého souhláskového zvuku ( **t - e, c - h, k - d, p - b, f - c, ш - ж** ); - třetí skupina, ve které jsou písmena **ч, x, u, ш, ю, ъ** .

Učení písmen **я, ю, ш, ъ** nevyžaduje, aby studenti vytvořili zvukově **písmenový** model slova.

Seskupení je založeno na dobře zavedených modelech gramotnosti a podporuje organizaci vzdělávacího procesu bez omezení tvůrčí svobody autorů primátorů. Pravopis písmen je v souladu s normami kodifikovanými v Úředním slovníku pravopisu bulharského spisovného jazyka, ed. 2012

Učební plán z bulharského jazyka a literatury pro první stupeň představuje učivo tematicky prostřednictvím očekávaných výsledků učení na každé téma a souvisejících pojmů. Při určování témat v bulharském jazyce byl dodržen systematický přístup k prezentaci vědeckých znalostí, který určuje posloupnost studovaného vzdělávacího obsahu. Očekávané výsledky jazykové přípravy se vztahují ke znalostem, dovednostem a postojům v oblasti různých částí jazyka - fonetiky, syntaxe a lexikologie, s důrazem na zvuky (samohlásky a souhlásky) a písmena (velká a malá písmena, tištěná a psaná rukou) v bulharském spisovném jazyce druhy vět za účelem komunikace (komunikační a tázací), zvuková skladba a lexikální význam slova. Očekávané výsledky studia literatury jsou zaměřeny na čtení, vnímání a porozumění dílům z různých žánrů literatury a folklóru pro děti (pohádka, příběh, báseň, hádanka), druhy řeči (básnické i nepoetické), dovednosti pro orientaci v rozvržení knihy (obálky, stránky, ilustrace). Zavádění nových konceptů do prvního ročníku neznamena jejich definici, ale jejich praktické využití. Formování znalostí, dovedností a postojů se provádí s podporou smyslových zkušeností a s prioritou prakticky významných znalostí.

Tabulková prezentace informací umožňuje flexibilní funkční řešení pro výuku, učení a hodnocení, přizpůsobená vzdělávacím potřebám různých skupin studentů. Učivo poskytuje volnost při výběru metod a prostředků k dosažení očekávaných výsledků, při výběru prací v kontextu těchto tematických kruhů (rodina, školní život, vlast, hry, prázdniny), v názvu článků z lekce.

Prostřednictvím osnov bulharského jazyka a literatury pro první třídu jsou realizovány vzdělávací úkoly zaměřené na:

- zvládnutí čtení a psaní jako nezbytného předpokladu jazykového a literárního vzdělávání;
- formování a zdokonalování dovedností studentů správně a expresivně mluvit a číst, psát kompetentně a čitelně;
- praktické zvládnutí základních znalostí jazykových a řečových jednotek;
- formování počátečních dovedností pro čtení, vnímání, porozumění a interpretaci s pomocí učitele krátkých a přístupných literárních a neliterárních děl;
- budování vztahů týkajících se univerzálních hodnot, národní identity a multikulturalismu;
- formování počátečních komunikačních řečových dovedností pro orientaci v komunikační situaci a pro vytváření textu; • rozvoj myšlení, představivosti, paměti a kognitivních zájmů žáků prvního stupně.

Očekávaných výsledků školení v bulharském jazyce a literatuře je dosaženo v následujících fázích:

- pre-letter - od 2 do 3 týdnů;

- doslovný - až 25 týdnů;
- abecední - ne méně než 4 týdny.

Počáteční gramotnost v první třídě probíhá ve fázi dopisů - 3,5 hodiny týdně pro čtení a 3,5 hodiny pro psaní. V post-dopisové fázi se kurikulum v bulharském jazyce a literatuře realizuje prostřednictvím:

- jazykové školení - 3,5 hodiny týdně, z toho 1,5 hodiny na vytváření textů; □ školení literatury - 3,5 hodiny týdně, z toho 0,5 za mimoškolní čtení.

#### Oktanová stupnice hodnocení aqua VÝSLEDKY ŠKOLENÍ NA KONCI TŘÍDY

Oblasti kompetence	Znalosti, dovednosti a postoje
<i>Počáteční gramotnost</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rozlišuje zvuk a písmeno ve skladbě slova.</li> <li>• Rozpozná tištěná a ručně psaná písmena bulharské abecedy.</li> <li>• Graficky zobrazuje prvky ručně psaných písmen a spojení mezi nimi.</li> <li>• Správně přenáší části slov.</li> <li>• Ovládá techniky čtení a psaní slov, vět a krátkých textů.</li> <li>• P azbira význam čtení.</li> </ul>
<i>Jazykové odborná způsobilost</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rozpoznává zvuky samohlásek a souhlásek.</li> <li>• Rozlišuje slabiky ve slově.</li> <li>• Rozlišuje jazykové jednotky slovo, věta.</li> <li>• Definiuje hranice věty v textu.</li> <li>• Skládá různé věty za účelem výpovědi v závislosti na komunikační situaci.</li> </ul>
<i>Komunikativní řečové kompetence</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Používá řečovou etiketu pro pozdravy a ústní adresy.</li> <li>• Uplatňuje pravidla zdvořilosti řeči (pozdrav, vděčnost, žádost).</li> <li>• Vhodně používá lingvistické i mimojazykové prostředky podle komunikační situace.</li> <li>• Text titulků.</li> <li>• Vytváří krátký psaný text na základě série obrázků.</li> <li>• Rozlišuje způsoby a prostředky komunikace.</li> <li>• Píše text podle diktátu.</li> <li>• Ústně převypráví obsah úryvku z narativního textu.</li> </ul>
Oblasti kompetence	Znalosti, dovednosti a postoje
<i>Literární kompetence</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Čte díla různých literárních a folklorních typů, prezentovaná v učebních osnovách - pohádka, příběh, báseň, hádanka.</li> <li>• vypráví epizodu ústní literatury a / nebo folklorní práce a krátké umělecké a / nebo • neuměleckou textu.</li> <li>• Odpovídá stručně na otázky týkající se obsahu studovaného literárního a folklorního díla.</li> <li>• Chápe význam neznámých slov v kontextu studované literární nebo folklorní tvorby.</li> <li>• Orientuje se v rozvržení knihy (obálky, stránky, ilustrace).</li> </ul>
<i>Sociokulturní kompetence</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Orientuje se v obsahu studované literární nebo folklorní tvorby.</li> <li>• Sdílí, co čtou dětské časopisy, dětské encyklopedie, dostupné informace z internetu.</li> <li>• Skládá ústní přání související se svátečním kalendářem Bulharů.</li> </ul>

#### VZDĚLÁVACÍ OBSAH

Globální témata	Kompetence jako očekávané výsledky učení	Nové koncepty
<b>Jazykové vzdělávání</b>		
<b>Zvuky a písmena v bulharský jazyk</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Detekuje zvuky ve slově.</li> <li>• Orientuje se v posloupnosti hlásek ve slově.</li> <li>• Rozlišuje zvuk od písmene.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zvuk</li> <li>• hlasitý a souhláskový zvuk</li> <li>• dopis</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rozlišuje slabiky ve slově.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• velká a malá písmena</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rozlišuje samohlásky od souhláskových zvuků.</li> <li>• Rozlišuje jeho souhlásky zvuk z jeho samohlásky .</li> <li>• Správně vyslovuje zvuky ve slovech.</li> <li>• Zná tištěná a ručně psaná písmena bulharské abecedy.</li> <li>• Rozpozná malá a velká písmena (tištěná i ručně psaná)</li> <li>• Píše graficky správně a čitelně písmena a spojení mezi nimi.</li> <li>• Píše správně slovy <i>y, yo, yo, sh, ya, yu, j, dz</i> .</li> <li>• Čte slova správně podle jejich zvukové skladby.</li> <li>• Zná pořadí písmen v bulharské abecedě.</li> <li>• Označuje písmena zvukovou skladbu a strukturu slov, aniž by chyběla písmena.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• tištěný a ručně psaný dopis</li> <li>• slabika</li> <li>• abeceda</li> </ul>
<b>Slovo a věta</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rozlišuje slovo od věty.</li> <li>• Rozumí lexikálnímu významu slova.</li> <li>• Při psaní vlastních jmen používá velké písmeno.</li> <li>• Kontroluje pravopis slov jinými slovy.</li> <li>• Rozumí sémantické celistvosti věty.</li> <li>• Správně odpovídá slovům ve větě.</li> <li>• Definuje hranice věty v textu.</li> <li>• Správně graficky tvoří začátek a konec věty.</li> <li>• Rozpozná interpunkční znaménka na konci věty - tečku, otazník a vykřičník.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• slovo</li> <li>• věta</li> </ul>
<b>Text a komunikace</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rozlišuje v toku řeči hlavní jazyk a řečové jednotky (zvuk,</li> </ul>	
	<ul style="list-style-type: none"> <li>slovo, věta, text).</li> <li>• Ovládá mechanismus čtení s porozuměním.</li> <li>• Rozlišuje grafickou a zvukovou podobu slova jako významnou jednotku.</li> <li>• Rozlišuje psaný od ústního textu.</li> <li>• Orientace pro účastníky řečové situace.</li> <li>• Uplatňuje pravidla zdvořilosti řeči (pozdrav, vděčnost, žádost).</li> <li>• Vytvoří ústní převyprávění krátkého úryvku z narativního textu.</li> <li>• Je vhodně zahrnut do dialogu na konkrétní téma.</li> <li>• Správně přenáší části slov.</li> <li>• Skládá krátký psaný text (tři nebo čtyři věty) podle série obrázků.</li> <li>• Text titulků.</li> <li>• Pojmenovává různé druhy komunikace-jazykové a mimojazykové, ústní a písemné, elektronické a neelektronické.</li> <li>• Rozpoznává prostředky mimojazykové komunikace - gesta, mimika, držení těla.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• komunikace</li> <li>• text</li> </ul>
<b>Literární výchova</b>		
<b>Literární a folklorní texty</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rozpozná pohádku, příběh, báseň, hádanku.</li> <li>• Čte správně a s porozuměním malým nebo neuměleckým textům.</li> <li>• Odpovídá stručně na otázky týkající se obsahu studované práce.</li> <li>• Převypráví ústně přístupné pro malé věky v objemových příbězích, krátkých folcích, převyprávěných (autorizovaných) a autorských pohádkách.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• pohádka</li> <li>• příběh</li> <li>• báseň</li> <li>• hádanka</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Recitujte krátké básně nazpaměť ( například „Jsem Bulhar“ od Iv. Vazov).</li> <li>• Rozlišuje básnickou a nepoetickou řeč.</li> </ul>	

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Hádá věkem přístupný folklór a literární hádanky.</li> <li>• Čte díla dětské literatury věnovaná: rodině, školnímu životu, vlasti, hrám, prázdninám.</li> <li>• Orientuje se v dění ve studované literární nebo folklorní tvorbě.</li> </ul>	
<b>Zájmy čtenářů</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Sdílí dojmy ze studovaných nebo neprozkoumaných kompletních děl.</li> <li>• Uvádí příklady požehnání souvisejících se svátky a zvyky.</li> <li>• Čte krátké texty z dětských časopisů a encyklopedií, dostupné informace z internetu.</li> <li>• Orientuje se v rozvržení knihy (obálky, stránky, ilustrace).</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• kniha</li> <li>• stránka</li> <li>• kryt</li> </ul>

### DOPORUČENÉ PERCENTAČNÍ ROZDĚLENÍ POVINNÝCH LEKCÍ NA ROK

Roční počet hodin pro studium předmětu na prvním stupni - 224 hodin.

#### Doporučená distribuce hodin

Pro nové znalosti	55%
Konsolidovat nové znalosti a shrnout	44%
Pro diagnostiku vstupní, střední a výstupní úroveň	1%

Lekce pro nové znalosti v různých fázích počáteční gramotnosti jsou následující: předpísmenný - 5% pro výuku psaní; abecedně - 41% pro zvládnutí čtení a psaní velkých a malých písmen a pro příslušná ručně psaná písmena; post -letter stage - 9% pro jazykové a literární vzdělávání.

#### ZVLÁŠTNÍ METODY A FORMY PRO HODNOCENÍ ÚSPĚCHŮ STUDENTŮ

Na začátku školního roku jsou diagnostikovány znalosti a dovednosti prvňáčků v bulharštině. Na základě výsledků diagnostiky je naplánována práce na kompenzaci zjištěných problémů v jejich jazykovém vývoji.

Výsledky počáteční gramotnosti hodnotí učitel ústně nebo písemně prostřednictvím pobídek přiměřených věku.

Hodnocení je označeno pouze kvalitou a indikátory. Podporuje sebevědomí studenta.

Zpětná vazba o pokroku studentů je denně sledována kontrolou toho, co je napsáno v sešitech, a jejich čtenářskými výkony. Pomocí diktátu, přepisů a úkolů pro vytváření krátkých textů v ústní i písemné formě, prostřednictvím úkolů pro čtení slabik, slov, vět a krátkých textů jsou kontrolovány zvládnuté techniky čtení a psaní. Prostřednictvím odpovědí na otázky ke studovaným literárním a folklorním dílům jsou testovány dovednosti pro čtení, vnímání a porozumění textu. Prostřednictvím zvukových modelů, úkolů pro skládání vět odlišných za účelem komunikace a krátkých textů jsou stanoveny dovednosti studentů prakticky rozlišovat jazykové a řečové jednotky.

Na konci školního roku se hodnotí počáteční úroveň znalostí a dovedností žáků prvního stupně.

#### ČINNOSTI PRO ZÍSKÁNÍ KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ A PŘÍČNÝCH VZTAHŮ

Školení v bulharském jazyce a literatuře hraje klíčovou roli při utváření klíčových kompetencí - komunikace v bulharštině a zároveň podporuje formování dalších klíčových kompetencí v souladu s věkovými psychofyzilogickými rysy rozvoje studentů, a to:

Klíčové kompetence	Ukázkové činnosti a mezioborové vazby
<i>Kompetence v oblasti bulharského jazyka</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>□ vizuální prezentace zvukové a písmenové kompozice slov; psaní písmen a spojení mezi nimi - čitelné a krásné;</li> <li>□ kopírování písmen, slov, vět, textu;</li> <li>□ psaní pod diktátem písmen, slov, vět, textu;</li> <li>□ oprava (s pomocí učitele) pravopisných chyb;</li> <li>□ oprava (s pomocí učitele) chyb při tvorbě věty - velké písmeno na začátku a interpunkční znaménko na konci;</li> <li>□ skládání komunikačních a tázacích vět podle schémat;</li> <li>□ vysvětlení (s pomocí učitele nebo v kontextu) lexikálního významu slova;</li> <li>□ popis pozorovaného předmětu, hračky atd.;</li> <li>□ účast na dramatizaci literárních a folklorních děl.</li> </ul>
<i>Matematická kompetence a</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>□ určování počtu hlásek a písmen ve slovech, slov ve větě a vět v textu; využití geometrických</li> </ul>

<i>základní kompetence v oblasti přírodních věd a technologií</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li><input type="checkbox"/> obrazců při modelování slov a vět.</li> </ul>
<i>Digitální kompetence</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li><input type="checkbox"/> psaní písmen a slov v azbuce elektronickými prostředky.</li> </ul>
<i>Učební dovednosti</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li><input type="checkbox"/> převod věty;</li> <li><input type="checkbox"/> interpretace obsahu studovaných významných děl klasiků z dětské literatury a folklóru, současné dětské literatury;</li> <li><input type="checkbox"/> přednes básně;</li> <li><input type="checkbox"/> klást otázky o obsahu studované literatury nebo folkloru</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>práce;</li> <li><input type="checkbox"/> čtení z paměti a nahlas umělecký text;</li> <li><input type="checkbox"/> účast v dialogu na konkrétní téma na základě uměleckého textu, ilustrace atd.</li> <li><input type="checkbox"/> psaní krátkého textu pomocí diktátu.</li> </ul>
<i>Sociální a občanské kompetence</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li><input type="checkbox"/> plnění různých rolí v komunikaci - posluchač a mluvčí; účast v dialogu na konkrétní téma, vyjádřením a obhajobou názoru.</li> </ul>
<i>Iniciativa a podnikání</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li><input type="checkbox"/> čtení dostupných a věkově vhodných reklam; popis produktu slovy nebo větami;</li> <li><input type="checkbox"/> účast na hrách na hrdiny souvisejících s prodejem.</li> </ul>
<i>Kulturní kompetence a dovednosti vyjadřování prostřednictvím kreativity</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li><input type="checkbox"/> komentování děl různých kultur a etnik; účast na dramatizaci uměleckého textu;</li> <li><input type="checkbox"/> jevištní prezentace krátkého literárního nebo folklorního díla;</li> <li><input type="checkbox"/> expresivní čtení uměleckého textu.</li> </ul>
<i>Dovednosti na podporu udržitelného rozvoje a zdravého životního stylu a sportu</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li><input type="checkbox"/> skládání vět a textů pro každodenní rutinu;</li> <li><input type="checkbox"/> přepracování textů týkajících se zdravého životního stylu; výběr vhodných jazykových nástrojů pro popis zdravých potravin.</li> </ul>

Poznámka: Uvedené činnosti jsou příkladné a nevyčerpávají možnosti budování interdisciplinárních spojení.